

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра країнознавства та туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

для студентів

галузь знань	24 Сфера обслуговування
спеціальність	242 Туризм
освітній рівень	Магістр
освітній програма	Туризм
спеціалізація	Міжнародний туризм
вид дисципліни	Обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2018/2019
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладачі: **Любіцева Ольга Олександрівна**, доктор географічних наук, професор,
зав.кафедри країнознавства та туризму

Сировець Сергій Юрійович, кандидат географічних наук, доцент кафедри країнознавства
та туризму

Пролонговано: на 20 19 /20 20 р. (підпис, ПІБ, дата) *Асено Р.Р.* «10» 09 2019 р.

на 20 /20 р. (підпис, ПІБ, дата) « » 20 р.

КИЇВ – 2018

ВСТУП

1. Мета дисципліни – надання теоретико-методологічних знань із сутності, структури, підходів, принципів рекреаційно-туристичного природокористування та навичок з визначення типів та особливостей проектування рекреаційно-туристичного природокористування в курортних місцевостях, об'єктах ПЗФ, в містах та приміських територіях

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування дисциплін ОКР «бакалавр з туризму»
2. Володіти навичками аналізу, синтезу, моделювання ситуації, прогнозування, порівняння.

2. Анотація навчальної дисципліни: дана навчальна дисципліна присвячена вивченню теоретичних і методологічних засад використання території різного ієрархічного рівня з рекреаційно-туристичною метою, тобто такої організації рекреаційно-туристичної діяльності, яка б оптимізувала природокористування на засадах сталості і естетичної цінності та застосуванню отриманих знань про організацію рекреаційно-туристичного природокористування в практиці передпроектних досліджень і розробки проектів планування рекреаційних зон різного функціонального призначення і інтенсивності використання. Особлива увага приділена проблемам територіальної організації і планування рекреаційно-туристичного природокористування в об'єктах ПЗФ, прибережних, приміських і міських територіях, в курортних зонах.

3. Завдання (навчальні цілі) – полягає у розкритті специфіки рекреаційно-туристичного природокористування, наукових поглядів щодо проблематики в світі та в Україні; структури рекреаційно-туристичного природокористування, його теоретико-методологічних засад та методів дослідження, а також практичного застосування принципів рекреаційно-туристичного природокористування в практиці туризму. Практична складова передбачає ознайомити студентів з основними досягненнями практики рекреаційно-туристичного природокористування; з нормативно-правовою базою з питань рекреаційно-туристичного природокористування та її застосуванням при проведенні передпроектних досліджень і проектних розробок.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність*)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	ФК 1. Здатність визначати основні наукові поняття та категорії методології рекреаційно-туристичної діяльності в контексті рекреаційно-туристичного природокористування та застосовувати їх у професійній діяльності	лекція, семінарське заняття	бліц опитування, тест, виступ на семінарі,	до 4%
1.2	ФК 2. Здатність до обґрунтування напрямків оптимізації рекреаційно-туристичного природокористування відповідно до регіональних, національних та міжнародних рівнів.	лекція, семінарське заняття	презентація, контрольні роботи, екзамен	до 4%

1.3	ФК 6. Здатність до організації та управління проектами з рекреаційно-туристичного природокористування	<i>лекція, семінарське заняття</i>		до 4%
1.4	ЗК 6. Уміння оцінювати вплив рекреаційно-туристичної діяльності на територію	<i>лекція, семінарське заняття</i>		до 4%
1.5	ФК 11. Здатність до управління інформацією з питань збалансованого розвитку природних, економічних, та соціальних підсистем в системі рекреаційно-туристичного природокористування	<i>лекція, семінарське заняття</i>		до 4%
2.1	ФК 1. Здатність визначати основні наукові поняття та категорії методології туризму та рекреації (туризмології) і застосовувати їх у професійній діяльності	<i>семінарське заняття</i>	<i>виступ на семінарі, бліц опитування, бесіда, дискусія, індивідуальні завдання, екзамен</i>	до 4%
2.2	ФК 12. Здатність до підприємницької діяльності на національному та міжнародному туристичному ринку з урахуванням сталого розвитку території	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
2.3	ЗК 2. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності в природоохоронній діяльності	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
2.4	ЗК 3. Уміння працювати в міжнародному та вітчизняному професійному середовищі	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
2.5	ЗК 10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
2.6	ФК 6. Здатність до організації та управління туристичним процесом на локальному та регіональному рівнях, в туристичній дестинації, на туристичному підприємстві з урахуванням потреб сталого розвитку	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
2.7	ЗК 6. Уміння розробляти природоохоронні проекти та управляти ними	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
2.8	ФК 11. Здатність до управління інформацією	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
3.1	ФК 12. Здатність до туристичної діяльності на національному та міжнародному туристичному ринку з дотриманням принципів раціонального рекреаційно-туристичного природокористування	<i>лекція, семінарське заняття, бесіда, дискусія</i>	<i>участь в дискусіях та бесідах, презентація</i>	до 4%

3.2	ЗК 2. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів туристичної діяльності	<i>лекція, семінарське заняття, бесіда, дискусія</i>		до 4%
3.3	ЗК 3. Уміння працювати в міжнародному та вітчизняному професійному середовищі	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
3.4	ФК 6. Здатність до організації та управління туристичним процесом на локальному та регіональному рівнях, в туристичній дестинації, на туристичному підприємстві	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
3.5	ЗК 6. Уміння планувати та проводити передпроектні дослідження та управляти ними	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
3.6	ФК 11. Здатність до управління інформацією	<i>семінарське заняття</i>		до 4%
4.1	ФК 12. Здатність до туристичної діяльності на національному та міжнародному туристичному ринку	<i>семінарське заняття</i>	<i>презентація, дискусія, екзамен</i>	до 4%
4.2	ЗК 10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт	<i>семінарське заняття, дискусія, робота в малих групах</i>		
4.3	ФК 6. Здатність до оцінювання та управління рекреаційно-туристичною діяльністю на локальному та регіональному рівнях з врахуванням відтворення	<i>семінарське заняття, робота в малих групах</i>		
4.4	ЗК 6. Уміння розробляти проекти та управляти ними в контексті міжнародних природоохоронних конвенцій та угод	<i>семінарське заняття, робота в малих групах</i>		до 4%
4.5	ФК 11. Здатність до проведення передпроектних досліджень з оптимізації рекреаційно-туристичної діяльності на транскордонних природоохоронних територіях	<i>семінарське заняття</i>		до 4%

Примітка: 1% = 1 балу

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	
	Програмні результати навчання (назва)																								
РН1) Знання передових концепцій, методів науково-дослідної та професійної діяльності на межі предметних областей туризму та рекреації	+					+																			
РН4) Знання закономірностей, принципів та механізмів функціонування туристичного ринку		+					+							+							+				
РН5) Здатність оцінювати проекти в галузі рекреаційно-туристичного природокористування, інтерпретувати результати дослідження та прогнозувати напрями розвитку сталого розвитку в сфері рекреаційно-туристичного природокористування		+					+	+	+	+				+	+	+					+	+			
РН6) Здатність здійснювати картографічне моделювання у вивченні структури, динаміки і функціонуванні системи рекреаційно-туристичного природокористування			+				+	+		+	+				+		+					+	+		
РН7) Здатність розробляти та реалізовувати проекти в сфері природоохоронної діяльності											+											+			
РН14) Вміти обґрунтувати конструктивну модель збалансованого розвитку рекреаційно-туристичного природокористування, в т. ч. оптимізації функціональної та територіальної структури, процесів ресурсо- та середокористування, поліпшення якості рекреаційного середовища				+								+						+						+	
РН17) Ініціювати інноваційні комплексні проекти в освітньо-виховній діяльності					+									+					+						+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами роботи на семінарах, написання двох підсумкових контрольних робіт, бліц опитувань, тестів, підготовки презентації та виконання індивідуального завдання.

- семестрове оцінювання:

1. Робота на семінарах (РН 1.1-4.3) – 15 балів / 10 балів
2. Підсумкові контрольні роботи (тест + відкриті запитання) (РН 1.1.-2.8, 4.1.-4.3) – 20 балів / 12 балів
3. Презентація (РН 2.8, 3.3-4.3) – 10 балів / 6 балів
4. Індивідуальне завдання (РН 4.1-4.3) – 5 балів / 3 балів
5. Бліц-опитування (РН 1.1.-1.9, 2.4) – 10 балів / 5 балів

- підсумкове оцінювання у формі екзамену. Екзамен проводиться в письмово-усній формі.

Максимальна кількість балів на екзамені – **40 балів**, **мінімальна** кількість балів, які додаються до семестрових – **24 бали** (60% від максимальних балів, що відводяться на екзамен). У випадку коли студент на екзамені набрав менше вказаної кількості балів вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час семестру), в екзаменаційній відомості у колонці “бали за екзамен” ставиться “0”, а в колонку «результуюча оцінка» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру.

Студенти, які набрали впродовж семестру меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 20 балів, до складання екзамену не допускаються. Рекомендований мінімум для допуску до екзамену – 36 балів.

	Семестрова кількість балів	Екзамен	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2. Організація оцінювання:

Оцінювання здійснюється впродовж семестру усіх видів роботи, включаючи і самостійну роботу.

У курсі передбачено дві змістовних частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарських занять, передбачені індивідуальні завдання з проблематики дисципліни. Завершується дисципліна складанням екзамену.

Упродовж семестру після завершення відповідних тем (див. тематичний план дисципліни) проводяться підсумкові контрольні роботи (перша включає теми 1-5, друга – 6-10). Підсумкові контрольні роботи проводяться у формі тестів та відкритих запитань і покликані виявити знання і навички отримані при опануванні відповідних тем.

На лекціях та семінарських заняттях для виявлення рівня засвоєння відповідних знань впродовж семестру проводять бліц опитування, які у підсумку формують до 10% оцінки.

Семінарські заняття проходять згідно робочої навчальної програми за передбаченим розкладом. Робота на семінарі оцінюється день в день. Відпрацювання пропущених семінарів не передбачається.

Робота під час семінару також включає:

- участь в обговореннях актуальних теоретичних і прикладних проблем дисципліни та подання результатів виконаних індивідуальних завдань (до 5 балів сумарно; за розкладом семінарських занять; виконані індивідуальні завдання подаються і оцінюються день в день);
- презентацію (1 презентація, яка оцінюється у макс. 10 балів; презентації відбуваються за розкладом семінарських занять, тематика і графік презентацій узгоджується попередньо). Оцінювання презентації відбувається за такими критеріями:
 - змістовна частина і розкриття теми – до 5 балів;
 - мультимедійна складова і подача результатів дослідження – до 3 балів;
 - відповіді на запитання – до 2 балів.

Умови проведення екзамену подані вище.

7.3.Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінарськ і заняття	самостійна робота
Змістовий модуль 1 «Теоретико-методологічні положення рекреаційно-туристичного природокористування»				
1	Вчення про природокористування	2	2	12
2	Рекреаційно-туристичне природокористування, його сутність та структура	2	2	14
3	Поняттєво-термінологічний апарат рекреаційно-туристичного природокористування. Моделювання об'єктів дослідження	2	2	14
4	Методологічна система дослідження рекреаційно-туристичного природокористування	2	2	14
5	Методи польових рекреаційно-туристичних досліджень	2	2	14
	Модульна контрольна робота 1	1**	1	
Змістовий модуль 2. «Практика рекреаційно-туристичного природокористування»				
6	Підходи та загальна схема проектування рекреаційно-туристичного природокористування в дестинаціях різного типу	2	2	14
7	Специфіка розробки стратегій управління рекреаційно-туристичним природокористуванням в дестинаціях різного типу	2	2	14
8	Курорт як система рекреаційно-туристичного природокористування.	2	2	14
9	Рекреаційно-туристичне природокористування в системі національних парків	2	2	14
10	Рекреаційно-туристичне природокористування в містах та приміських територіях	2	2	14
	Модульна контрольна робота	1**	1	
	ВСЬОГО	20	22	138

Примітка: слід зазначити теми, винесені на самостійне вивчення

Загальний обсяг 180 год., в тому числі:

Лекції – **20 год.**

Семінарські заняття – **22 год.**

Самостійна робота – **138 год.**

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

А) Основні:

1. Герасимчук З.В., Микитин Т.М., Якимчук А.Ю. Маркетинг природно-заповідних територій, Монографія.-Луцьк: ЛНТУ, 2012.- 245 с.
2. Гродзинський М.Д. Пізнання ландшафту: Місце і простір. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2005. – Том.1. – 431 с.
3. Ісаєнко В.М., Ніколаєв К.Д., Бабікова К.О., Білявський Г.О., Смирнов І.Г. Стратегія сталого розвитку (туристична галузь) /В.М.Ісаєнко, К.Д. Ніколаєв, К.О.Бабікова, Г.О.Білявський, І.Г.Смирнов.-К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Дрогоманова, 2014.-295 с.
4. Кілінська К.Й. Еколого-прогнозна оцінка природно-господарської різноманітності Карпато-Подільського регіону України.-Чернівці: Рута, 2007.-492 с.
5. Любіцева О.О. Потенціал рекреаційний /Екологічна енциклопедія. – Т.3.–К., 2008. – С.129–130.
6. Панченко Т.Ф. Ландшафтно-рекреаційне планування природно-заповідних територій. Монографія. /Т.П.Панченко.-К.:Логос, 2015.- 176 с
7. Проблеми географії та менеджменту туризму: Монографія/ Явкін В.Г.Руденко В.П., Король О.Д. та ін.. – Чернівці: Рута, 2006.-260 с.
8. Реймерс Н.Ф. Природопользование: словарь-справочник.-М.:Мысль, 1990.-637 с.
9. Садовенко А., Масловська Л., Серета В., Тимочко Т. Сталый розвиток суспільства: навч. посібник. 2-ге вид.-К.: 2011.-392 с.
10. Яковенко И.М. Рекреационное природопользование: методология и методика исследований. - Симферополь, «Таврия», 2003. - 335с.

Б) Додаткові:

1. Анучин В.А. Основы природопользования. Теоретический аспект.-М.: «Мысль», 1978.- 293 с.
2. Геттнер А. География, ее история, сущность и методы. – Москва-Ленинград: Госиздат, 1930. – 416 с.
3. Гречко Т.К., Лісовський С.А., Романюк С.А., Руденко Л.Г. Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку. Навчальний посібник /Т.К.Гречко, С.А.Лісовський, С.А.Романюк, Л.Г.Руденко.-Херсон: Грінь Д.С., 2015 – 264 с.
4. Данилишин Б.М. Природноресурсная рента и рентная политика в Украине. Экономика Украины. 2003.№ 4. С. 4–11
5. Державний кадастр природних лікувальних ресурсів. Здобутки і перспективи: онографія/за ред.. К.Д.Бабова, О.М.Нікіпелової, А.В.Мокієнко.- Одеса: Фенікс, 2017.- 150 с.
6. Закон України «Про природно-заповідний фонд України»
7. Закон України «Про туризм»
8. Законодавчо-нормативні акти України щодо охорони довкілля під час організації та надання послуг екологічного туризму в Україні /Укладач С.С.Беляєва.-К. Держ.екологічна академія післядипломної освіти та управління Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, 2009.-91 с.
9. Кілінська, К. Й. Методичні підходи до вивчення рекреаційно-туристичного природокористування (на прикладі території Карпато-Подільського регіону України) / К. Й. Кілінська // Сучасні тенденції розвитку туризму : зб. тез доповідей IV Всеукр. наук.-практ. конф. / [редкол.: Н. В. Федотова (гол. ред.) та ін.]. – Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2016. – Ч. 1. – С. 47-49.
10. Мильков Ф. Н.Ландшафтная география и вопросы практики. – М.:Мысль, 1966. – 255 с.

11. Мухина Л.И. Принципы и методы технологической оценки природных комплексов.-М.: изд.»Наука»,1973.-95 с.
12. Наше общее будущее: доклад Международной комиссии по окружающей среде и развитию (МКОСР): Пер.с англ.,под ред. И с послесл. С.А.Евтеева и Р.А.Перелета, - М.:Прогресс, 1989.-376 с.
13. Немец К.А. Информационное взаимодействие природных и социальных систем. Монография.-Харьков: ПП «НУЦЮ» «КримАРТ», 2005.-428 с.
14. Немец Л.Н. Устойчивое развитие: социально-географические аспекты (на примере Украины); Монография. Х.: Факт, 2003.-383 с.
15. Олійник Я.Б., Шищенко П.Г., Любіцева О.О. та ін. Стратегія сталого розвитку туризму в Україні: географічний підхід // Географія в інформаційному суспільстві: Зб. наук. праць. - К.: Обрії, 2008. - Т.1. - С.191-199.
16. Тарасова В.В., Малиновський А.С., Рибак М.Ф. Екологічна стандартизація і нормування антропогенного навантаження на природне середовище /аг.ред.проф.В.В.Тарасові: Навч. Посібник.-К.: Центр учбової літератури, 2007.- 276 с.
17. Теоретичні та прикладні аспекти рекреаційного природокористування в Україні. Монографія.-Чернівці, Чернівецький нац. ун-т, 2010 .-247 с.
18. Чижова В.П. Рекреационные нагрузки в зонах отдыха.-М.: «Лесная промышленность», 1977.-48с.
19. Яковенко І.М. Картографічне забезпечення концепції регіонального рекреаційного природокористування // Український географічний журнал. – 2002. – №1. – С. 70-76.
20. Яковенко І.М. Принципи і механізм географічного обґрунтування концепції сталого розвитку регіонального рекреаційного природокористування / Регіональні екологічні проблеми. Зб. наук. праць. – К.: ВГЛ “Обрії”, 2002. – С. 333-336.
21. Antrop M. (2000). Geography and landscape science.Belgian Journal of Geography. Belgeo special issue. 29th International Geographical Congress, Vol.1, 4, 9-35.<https://belgeo.revues.org/13975>
22. Richling A. (1983). Subject of Study in Complex Physical Geography (Landscape Geography). GeoJournal, Vol. 72, 185–187.
23. Rossetto R., Borsi I., Foglia L.(2015). FREEWAT: FREE and open source software tools for WATer resource management. *Rendiconti Online Società Geologica Italiana*, Vol. 35, 1, 252-255.

10. ПРИКЛАДИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

Білет № 1

- 1.** Теоретичні та прикладні питання рекреаційно-туристичного природокористування в місті (за вибором студента).
- 2.** Сутність рекреаційно-туристичного природокористування в працях Ю.Веденіна.
- 3.** Основні напрямки вирішення питань оптимізації рекреаційно-туристичного природокористування в Дніпропетровській області.

Білет № 2

- 1.** Теоретичні та прикладні питання рекреаційно-туристичного природокористування в країні (за вибором студента).
- 2.** Основні напрямки вирішення питань оптимізації рекреаційно-туристичного природокористування в Полтавській області.
- 3.** Вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів природних заповідників.